

Background report

**Světová obchodní organizace
(WTO)**

**Základní
informace
o WTO**

SVĚTOVÁ OBCHODNÍ ORGANIZACE (WORLD TRADE ORGANIZATION - WTO)

Světová obchodní organizace (World Trade Organization, WTO¹) je mezinárodní institucí globálního rozsahu sídlící ve švýcarské Ženevě, která má za úkol vytvářet pravidla mezinárodního obchodu a také zajistit jejich dodržování. Její vznik je spjat s rokem 1994, kdy se během tzv. Uruguayského kola vyjednávání v rámci Všeobecné dohody o clech a obchodu (General Agreement on Tariffs and Trade, GATT) jednotliví účastníci jednání dohodli na ustanovení mezinárodní organizace, která by dohlížela na mezinárodní obchod a na otázky s ním spojené. Fungovat začala k 1. lednu 1995. V současnosti WTO sdružuje 153 členských států. Jako zatím poslední k organizaci přistoupily koncem července 2008 Kapverdy.

1. Historie před vznikem WTO

1.1 Všeobecná dohoda o clech a obchodu (GATT)

Všeobecná dohoda o clech a obchodu vznikla z poválečných vyjednávání o hospodářských otázkách. Sjednána byla v roce 1947 (dnes proto nese označení GATT 1947) a účinnosti nabyla 1. ledna následujícího roku. Narozdíl od současné Světové obchodní organizace měl GATT statut mnohostranné dohody, nikoliv mezinárodní organizace, a také užší působnost - WTO se dnes kromě obchodu zbožím zabývá i obchodem službami nebo obchodními aspekty práv duševního vlastnictví.

Tabulka: Jednání v rámci dohody GATT

Rok	Místo	Problematika	Počet států
1947	Ženeva	Cla	23
1949	Annecy (Francie)	Cla	13
1951	Torquay (Anglie)	Cla	38
1956	Ženeva	Cla	26
1960-1961	Ženeva Dillonovo kolo	Cla	26
1964-1967	Ženeva Kennedyho kolo	Cla a antidumpingová opatření	102
1973-1979	Ženeva Tokijské kolo	Cla, netarifní překážky, rámcové dohody	102
1986-1994	hlavně Ženeva Uruguayské kolo	Cla, netarifní překážky, pravidla, služby, duševní vlastnictví, textil, zemědělství, zřízení WTO, a další	123

Zdroj: http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact4_e.htm

Důvodem vzniku dohody GATT byla stále narůstající snaha o snížení překážek mezinárodního obchodu s cílem jeho uvolnění po druhé světové válce. Po podpisu Charty OSN v roce 1945 se začalo uvažovat o tom, jakým způsobem tohoto cíle dosáhnout. O rok později tedy byla zahájena jednání o vytvoření tzv. Mezinárodní obchodní organizace (International Trade Organization, ITO), která by měla na starosti veškeré otázky a problémy týkající se globálního obchodu mezi státy. Původním plánem bylo, že až vstoupí v platnost tzv. Charta ITO, vystřídá Všeobecnou dohodu o clech a obchodu, která byla považována pouze za dočasnou. V důsledku velmi rozdílných názorů každého

¹ Občas se objevuje místo WTO i označení OMC, což je zkratka z francouzštiny a španělštiny, tedy jazyků, které jsou spolu s angličtinou v organizaci oficiální.

státu se tak ale nestalo.² Na vznik organizace v pravém slova smyslu, která by se zabývala touto problematikou, se tak čekalo ještě bezmála padesát let.

Všeobecná dohoda fungovala na základě několika hlavních principů: prvním byla zásada nediskriminace, což znamenalo, že všechny smluvní strany si byly rovny. Tato zásada je známa pod názvem **doložka nejvyšších výhod**. Ta klade důraz na to, aby všechny výhody dohodnuté mezi dvěma zeměmi, se automaticky vztahovaly i na ostatní členské země. Druhý a neméně důležitý princip představovala **zásada národního zacházení**, která zajišťovala stejné nakládání každého státu s výrobky domácími i zahraničními. Mezi další zásady patřila např. nutnost konzultace a pokojného urovnávání sporů.³ Také bylo ujednáno, že pokud se některá země rozhodne zvýšit cla nad dohodnutou úroveň, plyne jí z toho povinnost uhradit obchodním partnerům způsobenou ekonomickou újmu.⁴

1.2 Uruguayské kolo vyjednávání (1986-1994)

Osmé kolo jednání Všeobecné dohody o clech a obchodu začalo v září roku 1986 a bylo ukončeno v polovině dubna 1994. Uruguayským je nazýváno proto, že počátek jednání se odehrál v uruguayském městečku Punta del Este. Od počátku bylo jasně dané, že jednou z priorit je shodnout se na podmínkách vzniku Světové obchodní organizace. Kromě tohoto cíle byly stanoveny i některé další - snaha čelit ochranářským tlakům, liberalizovat mezinárodní obchod a vylepšit mnohostranný mezinárodní obchodní systém (do této doby reprezentovaný právě dohodou GATT) rozšířením jeho působnosti a pravidel.⁵

K jednání v rámci téměř osmiletého kola docházelo na několika místech po celém světě s tím, že se většina setkání realizovala v Ženevě. Klíčovou schůzkou však bylo setkání v marockém Marakeši v dubnu 1994, kde byl podepsán závěrečný akt celého Uruguayského kola, včetně Dohody o zřízení Světové obchodní organizace, všemi 125 představiteli vlád. V Dohodě o zřízení WTO byly vytyčeny cíle nové organizace: zvýšení životní úrovně, dosažení plné zaměstnanosti, rostoucí úroveň reálného důchodu, dosažení efektivní poptávky, zvýšení výroby a obchodu či trvalý rozvoj.⁶

V rámci Dohody o zřízení WTO bylo přijato několik dílčích úmluv, které upravují oblasti, ve kterých se Světová obchodní organizace pohybuje. Vznikla tedy opět Všeobecná dohoda o clech a obchodu (označována GATT 1994), která vycházela ze stejnojmenného souboru pravidel z roku 1947. Tato nová dohoda GATT zahrnuje veškerá ustanovení dohody staré, avšak s mnohými úpravami či doplňky.

Vedle toho byla uzavřena Všeobecná dohoda o obchodu službami (General Agreement on Trade in Services, GATS) zohledňující stále rostoucí význam služeb v mezinárodním obchodě. „*Je to vůbec první mnohostranná dohoda tohoto druhu, která nemá předchůdce a nenavazuje na žádné dřívější ujednání.*“⁷ Dohoda obsahuje část o **zacházení podle nejvyšších výhod**, která říká, že každý člen musí poskytnout dodavatelům služeb kteréhokoli člena zacházení stejně příznivé, jako poskytuje dodavatelům kterékoli jiné země, a **ustanovení o národním zacházení** hájící stanovisko stejného nakládání se službami cizími i domácími. Připouští se i nakládání rozdílné, v žádném případě však ve prospěch domácích dodavatelů.⁸

Dalším dokumentem, který vznikl z vyjednávání Uruguayského kola, byla Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, TRIPS). Ta se zabývá jednotlivými druhy práv k duševnímu vlastnictví, jako např. autorskými právy, ochrannými známkami, patenty nebo třeba obchodním tajemstvím. „*U těchto*

² Šroněk I. - Světová obchodní organizace, druhé vydání, VŠE, Praha, 1999

³ Žák M. a kol. - Velká ekonomická encyklopedie, Linde, Praha, 1999

⁴ Samuelson P. A., Nordhaus W. A. - Ekonomie, Svoboda, Praha, 1992

⁵ Jung Z., Průša M. - Výsledky Uruguayského kola a jejich význam pro Českou republiku, ÚMV, Praha, 1994

⁶ Šroněk I. - Světová obchodní organizace, druhé vydání, VŠE, Praha, 1999

⁷ Šroněk I. - Světová obchodní organizace, druhé vydání, VŠE, Praha, 1999

⁸ Cihelková E. a kol. - Světová ekonomika. Nové jevy a perspektivy, C. H. Beck, Praha, 2006

práv vytváří Dohoda základní úroveň ochrany, kterou musí všichni členové respektovat, současně ale ponechává jednotlivým členům volnost uplatnit ve svých zemích širší ochranu.“⁹

2. Dohody a ustanovení WTO

V rámci WTO bylo schváleno již více než 60 mnohostranných dohod, což jsou právní texty závazné pro všechny členské státy. Těmi jsou již zmíněné GATT 1994, GATS a TRIPS. Kromě těchto dohod zahrnují dohody o WTO např. i Ujednání o řešení sporů (Dispute Settlement Understanding, DSU) nebo Dohodu o mechanismu prověřování obchodní politiky (Trade Policy Review Mechanism, TPRM).

Mnohostranné dohody doplňují listiny koncesí, které v sobě zahrnují detailně uvedené závazné podmínky pro přístup členů WTO na jednotlivé trhy. Konkrétním příkladem těchto podmínek je stanovení celní ochrany a povolené míry exportních subvencí v oblasti obchodu zbožím. V souvislosti s obchodem službami jsou to pak mimo jiné možnosti zahraničních dodavatelů obchodovat službami.

Vedle mnohostranných dohod existují ještě dohody vícestranné. Již dle názvu je zřejmé, že signatáři těchto dohod nejsou všechny členské státy, ale jen některé. Ty ostatní se ale mohou k dohodám kdykoli připojit a závazky jimi určené začít plnit.

Jako poměrně zajímavá se jeví situace ohledně dlouhodobého ruského zájmu vstoupit do Světové obchodní organizace. Přihláška byla podána již v roce 1993. Ruská federace je na seznamu čekatelů na přijetí a má tedy ve WTO tzv. pozorovatelský status. Ruská vláda si stanovila cíl vstoupit do WTO co nejdříve, pokud možno již v roce 2008. Aby byla přístupová jednání úspěšná, musí Rusko uzavřít bilaterální dohody s členskými státy, které o to požádají a poté i multilaterální (mnohostrannou) dohodu se všemi členy WTO. V poslední době však Rusku hrozí, že jeho vstup budou blokovat některé státy, jako např. Švédsko či Polsko, které nejsou spokojené s ruskou obchodní politikou.¹⁰

Polsku se nelíbí, že Rusko uvalilo embargo na dovoz polského masa do své země. Švédsku zase nevyhovují ruská vývozní cla vztahující se na dřevo a celulózu.¹¹ Proti přístupu Rusů se vyjádřila rovněž Litva.

3. Principy a jednání WTO

Světová obchodní organizace funguje na základě pěti hlavních principů. Prvním z nich je **zásada nediskriminace**, která uplatňuje doložku nejvyšších výhod. To znamená, že členské státy nejsou oprávněny diskriminovat či zvýhodňovat jiné státy, které jsou pro ně obchodními partnery, a také nemohou upřednostňovat cizí či naopak domácí výrobky. **Postupná tržní liberalizace** je dalším principem, jehož cílem je postupně uvolňovat trh odstraňováním veškerých tarifních i netarifních překážek obchodu. Třetí princip je založen na **transparentnosti a předvídatelnosti** a klade důraz na určitou jistotu výrazné neměnitelnosti obchodních podmínek pro obchodní partnery. V pořadí čtvrtým důležitým principem fungování WTO je **podpora konkurence**. Ta má za cíl směřovat vydávaná pravidla ke spravedlivé hospodářské soutěži. Poslední ze základních principů je **rozvojový aspekt** hlásající zvláštní zacházení s rozvojovými a nejméně rozvinutými zeměmi.¹²

Jednání probíhají na základě konsensu. Jednomyslná shoda všech přítomných členů je nutná pro schválení většiny rozhodnutí. Mohou však nastat některé výjimky, při kterých stačí většina hlasů. Pro přijetí výkladu mnohostranné dohody se vyžaduje tříčtvrtinová většina. Stejná většina je potřeba pro výjimku z plnění povinností kteréhokoli člena podle mnohostranné dohody. Pokud se jedná o rozhodnutí o změnách v mnohostranných obchodních dohodách, je nutná dvoutřetinová většina nebo souhlas všech členů bez hlasování. A nakonec se konsensem nerozhoduje ani v otázce

⁹ Šroněk I. - Světová obchodní organizace, druhé vydání, VŠE, Praha, 1999

¹⁰ Králíček T. - Členství Ruska ve WTO chce i nová vláda; http://ihned.cz/3-22109120-wto+rusko-000000_d-9c

¹¹ Králíček T. - Švédsku se nelíbí ruská vývozní cla; http://ihned.cz/3-21851220-wto+rusko-000000_d-fb

¹² Základní informace k WTO a DDA; <http://www.mpo.cz/dokument7894.html>

přijímání nových členů. Ty schvaluje Konference ministrů dvoutřetinovou většinou.¹³ Každá země disponuje jedním hlasem. Nehlasuje se tedy dle podílu na mezinárodním obchodu, všechny státy jsou si rovny.

Kromě oficiálního jednání existuje i jednání neformální. Těch se nemusí zúčastnit všechny členské státy, ale jen několik členů, kteří s probíranou tematikou souvisejí. Jejich účelem je příprava na oficiální jednání.

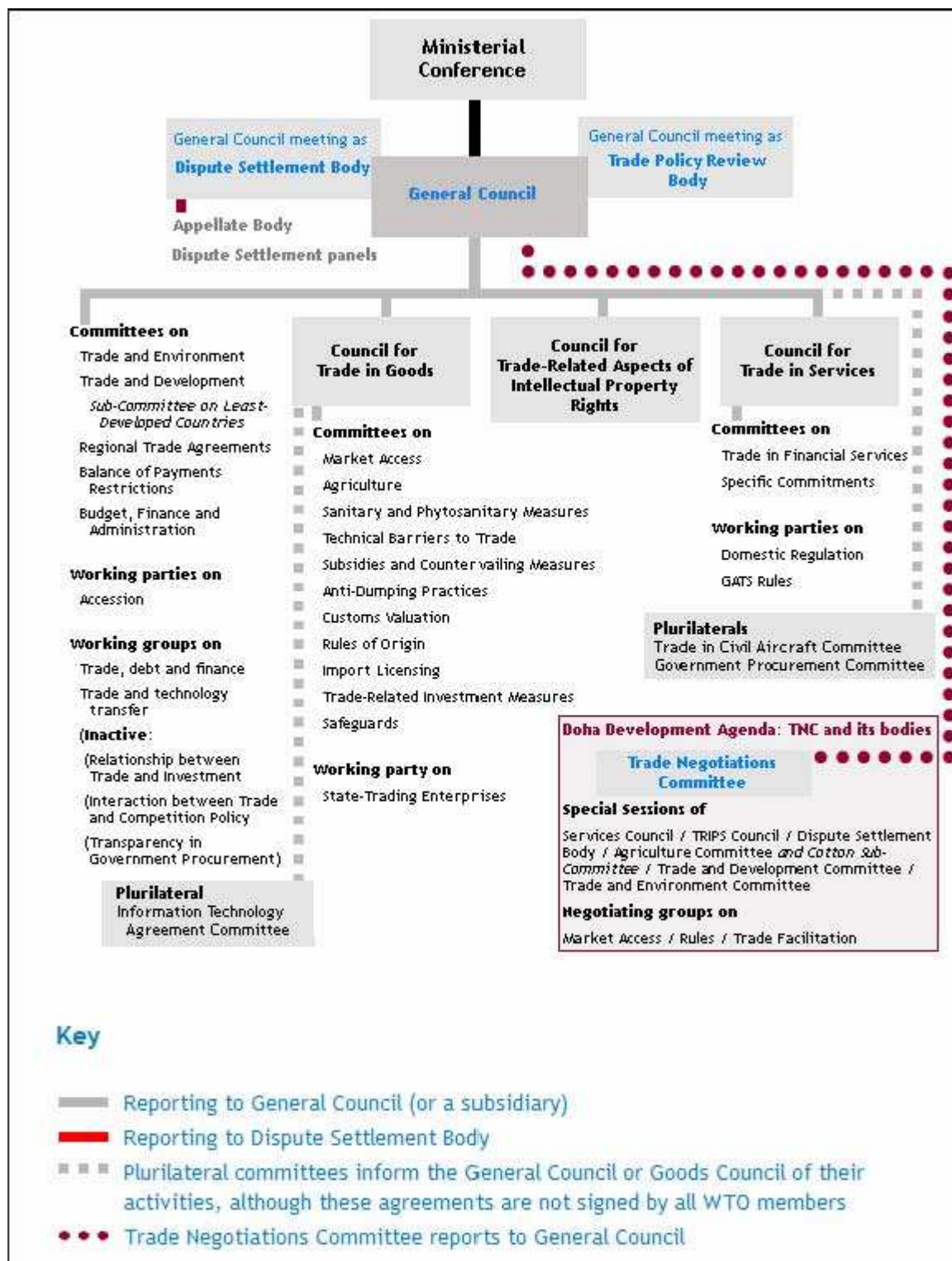
4. Struktura WTO

4.1 Sekretariát a generální ředitel

Sekretariát WTO poskytuje organizační, administrativní i technické zázemí celé organizaci. V čele Sekretariátu stojí generální ředitel. Ten má spíše poradní úkoly a jeho povinností je dohlížet na to, zda se při jednání dbá všech zásad organizace. Zásadními pravomocemi tedy nedisponuje. Tato funkce navazuje na funkci, která existovala před samotným vznikem WTO, a to v dohodě GATT. Současným generálním ředitelem je bývalý evropský komisař pro obchod Francouz Pascal Lamy, který v roce 2005 nahradil Supáčaje Paničpakdiho z Thajska a v roce 2009 byl zvolen do druhého funkčního období.

Obrázek 1: Grafické schéma organizační struktury WTO

¹³ Štěrbová L. - Aktuální otázky vývoje Světové obchodní organizace, VŠE, Praha, 2001

Zdroj: http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org2_e.htm

4.2 Ministerská konference

Ministerská konference je vrcholným orgánem WTO. Měla by se konat alespoň jednou za dva roky a účastní se jí delegace všech členských států v čele většinou s ministrem průmyslu a obchodu. Konference má zásadní vliv na chod organizace a na rozhodnutí, která jsou přijímána. Je oprávněna rozhodovat ve všech otázkách, které se týkají mnohostranných obchodních jednání a dohod. Mezi

její kompetence patří i právo jmenovat Generálního ředitele a stanovit délku jeho mandátu, která se pohybuje kolem čtyř let.

Přehled Ministerských konferencí WTO

- Singapur: 9. - 13. prosince 1996
- Ženeva: 18. - 20. května 1998
- Seattle: 30. listopadu - 3. prosince 1999
- Dohá: 9. - 13. října 2001
- Cancún: 10. - 14. září 2003
- Hong Kong: 13. - 18. prosince 2005
- Ženeva: 30. listopadu - 2. prosince 2009¹⁴

První Ministerská konference se konala během prosince roku **1996 v Singapuru**. Předmětem jednání byla například úloha tehdy nově vzniklé WTO, různé regionální dohody, možnosti přístupu nových členů nebo rozvojový aspekt. Konference otevřela nová témata jako vztah obchodu a investic nebo vztah obchodu a hospodářské soutěže. Tato témata začala být později známá jako tzv. singapurská.¹⁵ Druhá Konference ministrů se uskutečnila v květnu **1998 v Ženevě** a další pak v **Seattlu** na přelomu listopadu a prosince 1999. Ani jedna však výrazněji nezasáhla do světového dění. Jen Konferenci v Seattlu doprovázely protesty aktivistů vyjadřujících nesouhlas s jednáním a dohodami WTO.

Jako jednou z klíčových Konferencí ministrů se tak ukázala být ta, která probíhala během listopadu **roku 2001 v katarském hlavním městě Dohá**. Zde byla zahájena mnohostranná jednání o tzv. „Rozvojové agendě z Dohá“ (Doha Development Agenda, DDA), která prosazuje rozvojový aspekt. Tím se rozumí činnosti, které zvýhodňují nejméně rozvinuté a rozvojové země s cílem je v co možná nejkratší době plnohodnotně zapojit do světového obchodního systému. Mezi tyto činnosti patří např. reforma zemědělství, liberalizace a usnadňování obchodu nebo otázky životního prostředí související s obchodními prvky.

Problematika, kterou se DDA zabývá je poměrně široká, mezi tu nejznámější ovšem patří agrární reforma, tzv. **NAMA** (liberalizace obchodu s nezemědělskými výrobky), liberalizace obchodu službami, některé prvky Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Dohoda TRIPS), usnadňování obchodu (celní procedury), problematika obchodu a životního prostředí, pravidla mnohostranného obchodu (antidumping, preferenční dohody a subvence a vyrovnávací opatření). Nedílnou součástí každé problematiky jsou tzv. „implementační otázky,“ čili nutnost úprav nebo změny výkladu některých ustanovení stávajících dohod a ustanovení WTO.

Následující Konference v **mexickém Cancúnu v září 2003** nebyla úspěšná a nepodařilo se během jejího jednání dosáhnout konsensu v hlavních otázkách. Největším problémem při projednávání těchto bodů byl spor mezi zástupci rozvojových a rozvinutých zemí.¹⁶ V roce 2005 hostil Konferenci ministrů **Hongkong**. Během setkání docházelo opět k obtížím při pokusu o jednomyslnou shodu. Nakonec byla přijata Deklarace ministrů umožňující pokračovat v mnohostranném jednání, která se týká zvláštního zacházení s rozvojovými zeměmi.

Rozvojová agenda z roku 2001 představuje aktuální a důležité téma pro Světovou obchodní organizaci, protože se o ní jedná dodnes. Agenda by měla dosáhnout tzv. zvláštního zacházení (Special and Differential Treatment, SDT) s rozvojovými zeměmi. Všechny činnosti, které souvisí se snahou pomoci chudším zemím, jsou známy také pod označením rozvojový aspekt. Mezi současná témata patří zemědělství (hlavně bavlna), služby, rovnováha mezi zemědělskými a nezemědělskými produkty na trhu a mnoho dalších.¹⁷

¹⁴ „Ministerial Conferences“ http://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/minist_e.htm
Další informace: http://www.wto.org/meets_public/meets_e.pdf

¹⁵ Přehled dosud uskutečněných Konferencí ministrů WTO; <http://www.mpo.cz/dokument7896.html>

¹⁶ dtto

¹⁷ Subjects treated under the Doha Development Agenda;
http://www.wto.org/english/tratop_e/dda_e/dohasubjects_e.htm

Z jednání probíhajících po skončení ministerské konference je dále zřejmé a znepokojivé, že se nepodařilo projednat všechny schválené body agendy, a společná shoda tedy nebyla úplná. Někteří účastníci ministerské konference později při zasedáních Výboru pro obchodní jednání a Generální rady dohodnuté body agendy odmítli. Většina členů WTO však stále projevuje snahu a ochotu co nejdříve otázku DDA opět projednat a dosáhnout konsensu.

Neúspěch jednání postihne jak všechny členy WTO, tak především chudé rozvojové státy, které bez jejího projednání a schválení nemohou být ve větší míře zapojeny do globální ekonomiky a mezinárodního obchodu. Pokud by jim byl tento přístup zajištěn, vedlo by to následně k hospodářskému a sociálnímu rozvoji v těchto zemích. Je tak především v jejich zájmu, aby agenda byla schválena co nejdříve.

Poslední setkání WTO, nikoli však Ministerská konference, proběhlo ve švýcarské Ženevě. Ač jednání jako taková neuspěla, bylo i přesto dosaženo určitého pokroku při shodě všech zúčastněných stran na 18 z 20 sporných bodů agendy. Hlavní problémy se nakonec ukázaly při projednávání tzv. zvláštních ochranných opatření, neboli SSM (Special Safeguard Mechanism), vztahujících se na rozvojové země. Hlavní aktéři, USA a EU na straně jedné a Čína s Indií na straně druhé, nebyly schopny dosáhnout společného kompromisu. Kromě otázky SSM zůstává ještě otevřena také otázka bavlny, která je velice úzce provázána na problematiku subvence tohoto sektoru v USA.

Za hlavní strůjce neúspěchu jednání byly evropským komisařem Peterem Mandelsonem označeny USA, Indie a Čína. Podle jeho slov jsou právě tyto země odpovědné za to, že agenda DDA stále ještě nebyla schválena, i přesto, že tentokrát k tomu bylo již velice blízko.

Další významný pokrok ve světovém dění by mohl být odstartován na přelomu listopadu a prosince tohoto roku, kdy se koná sedmá Ministerská konference WTO. Jejím hlavním tématem bude „WTO, multilaterální obchodní systém a současné globální ekonomické prostředí“ a předpokládá se tedy, že se s hlavními tématy bude pojit průběh a možné scénáře dalšího vývoje ekonomické krize, byť jasně zaštitěné koordinovaným úsilím prakticky celé planety. To vše pod třemi principy: plná participace, komplexnost a transparentnost. Tato konference na ministerské úrovni se nebude zabývat vyjednáváním Rozvojové agendy z Dohy, ale měla by především určit další směr, jakým se WTO bude v dlouhodobém horizontu ubírat. Jednání se letos bude odehrávat na domácí půdě WTO, ve švýcarské Ženevě.

4.3 Generální rada

Na práci organizace mezi jednotlivými konferencemi se podílí Generální rada, která je, stejně jako Konference ministrů, tvořena všemi členy WTO a představuje druhý hlavní orgán. Koordinuje veškeré činnosti organizace v době, kdy se nekoná Ministerská konference a podle potřeby se schází několikrát do roka. Rada vykonává i funkce Orgánu pro řešení sporů (Dispute Settlement Body, DSB) a Orgánu pro přezkoumávání obchodní politiky (Trade Policy Review Body, TPRB).

Orgán pro řešení sporů představuje důležitý článek struktury WTO. Jeho úkolem je napravovat a řešit neshody, které vznikají mezi jednotlivými vládami v průběhu jednání. Rozepře vznikají často, pokud některý stát přijme opatření, které ostatní státy považují za nepřijatelné, nebo dohodu WTO nedovolenou. Odstraňování sporů je poměrně složitý proces a značně se odvíjí od široké škály příčin sporů.

4.4 Nižší orgány

Orgány WTO pracující na nižší úrovni představují tzv. Rady. Tyto pracovní orgány se zabývají problematikou tří pilířů Světové obchodní organizace - obchodu zbožím, obchodu službami a právy

k duševnímu vlastnictví. Rada pro obchod zbožím, Rada pro obchod službami a Rada pro aspekty práv k duševnímu vlastnictví se tedy orientují na otázky vymezené příslušnými dohodami (GATT 1994, GATS a TRIPS).¹⁸ Rady také dle potřeby zřizují další podřízené orgány.

Kromě Rad zde existují i orgány výkonné, což jsou jednotlivé výbory, podvýbory či pracovní skupiny zabývající se specializovanými součástmi obchodu. Jako příklad lze uvést Výbor pro zemědělství, Výbor pro subvence a vyrovnávací opatření nebo Výbor pro technické překážky obchodu.¹⁹ Výbory podléhají Konferenci ministrů a plní úkoly, kterými je pověřuje Generální rada.²⁰

5. Vyjednávací skupiny ve WTO a nástin jejich postojů:

V rámci vyjednávání ve WTO se utvářejí podle podobných zájmů skupinky států formální či neformální aliance. Mezi formální se dají zařadit mezinárodní společenství. Typickým příkladem je Evropská unie, která je - pod názvem **Evropská společenství** - samostatným členem WTO, stejně jako všechny její členské státy. Zajímavostí WTO je, že aliance, které na její půdě fungují, nejsou vždy založeny na regionálních integracích, ale vytvářejí se na základě zájmu v jednotlivých oblastech obchodu, přičemž některé státy mohou být členy více uskupení zároveň. Problémy skupin většinou vyvolávají aktivní rozvojové země, jako např. Indie, Indonésie, nebo Argentina, které obvykle přísluší k několika různým aliancím. To může v některých případech způsobit tzv. „krizi identity“ v případě, že jednotlivé skupiny, kterých je stát členem, zastávají různá stanoviska. Při jednáních je tak velice problematické určit skutečnou pozici dané země, případně jaká je její míra loajality vůči jednotlivým uskupením. Vzhledem k vysokému počtu členů WTO a zároveň vzhledem k tradici až nutnosti konsensuálních rozhodnutí se ale přes veškerou svou neformálnost a problémy jednání v rámci skupin zemí a mezi skupinami navzájem jeví tato forma, která probíhá většinou formou „kuloárních jednání“, jako velmi účinná a prakticky jediná možná.

5.1. Hlavní uskupení ve WTO

- ACP (African, Caribbean and Pacific Group of States) s 52 členy
- African Group, která seskupuje všechny africké země zastoupené v WTO, 41 členů
- ASEAN (Association of Southeast Asian Nations): existující regionální uskupení, ve WTO má 9 členů (Laos ještě není členem WTO)
- Cairns Group: uskupení založené Austrálií (Cairn je australské město), 19 členů
- Caricom (Caribbean Community), 12 členů
- Cotton - 4, 4 členské státy
- G 90 - African Union/Group, ACP, least developed countries: 64 členů
- G 20, 22 členů
- G 33 (Friends of Special Products), 46 členů
- GRULAC (Group of Latin America and Caribbean Countries), 33 členů²¹
- LDC's (Least - developed Countries): nejméně rozvinuté ekonomiky, 32 členů
- MERCOSUR (Mercado Común del Sur), 4 členové
- další²²

5.2. Nejnovější vývoj v některých skupinách

5.2.1. G20 (The Group of Twenty)

Skupina G20 se poprvé sešla v Berlíně v roce 1999, kde proběhlo jednání ministrů financí. Na nejvyšší úrovni se skupina sešla poprvé v listopadu 2008, následovalo setkání v Londýně v dubnu tohoto roku. Naposledy se představitelé členských států sešli v letos v září v Pittsburgu²³

¹⁸ Kalínská E., Petříček V. a kol. - Mezinárodní obchod I., VŠE Praha, 2005

¹⁹ Základní informace k WTO a DDA; <http://www.mpo.cz/dokument7894.html>

²⁰ Šroněk I. - Světová obchodní organizace, druhé vydání, VŠE Praha, 1999

²¹ „Seskupení států operujících v rámci WTO“:

http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/cinnost_stale_mise/wto/glosar/seskupeni_statu_operujících_v_ramci_wto_1.html

²² „Countries, alliances and proposals“: http://www.wto.org/english/tratop_e/agric_e/negs_bkgrnd04_groups_e.htm

Hlavní body, na kterých se shodla G20:

- 1) podpořit finanční systém tak, aby se obnovila schopnost bank úvěrovat klienty;
- 2) posílit finanční dohled a regulaci pro obnovu jeho důvěryhodnosti;
- 3) financovat a restrukturalizovat WTO a organizace s WTO propojené tak, aby pomohly vyvést svět z ekonomické krize a zabránit jakýmkoliv dalším;
- 4) nadále posilovat zahraniční obchod, globální obchodní trendy a odmítat protekcionismus k posílení prosperity;
- 5) posílit energetickou bezpečnost a bojovat proti klimatickým změnám;
- 6) vybudovat ekologickou a udržitelnou obnovu celého ekonomického systému.

G20 zároveň vyjádřila vůli i nadále zabraňovat tvorbě nových a rušit všechny již existující bariéry, které by měly zdárnému dokončení reformačního procesu zabránit, obzvláště pak protekcionismu jednotlivých světových ekonomik. Zdůraznila naopak nutnost globální spolupráce a dalšího vývoje globalizovaného obchodu a investic. Pravděpodobné je i to, že se tato skupina zemí bude snažit tyto principy prosadit i v rámci celé WTO.^{24,25}

5.2.2. MERCOSUR (Mercado Común del Sur)

„Společný trh jihu“ byl založen v roce 1991 s cílem vytvořit společný trh s volným pohybem zboží, služeb a výrobních faktorů, se společným celním tarifem a společnou vnější obchodní politikou, koordinací makroekonomických a sektorových politik a právní harmonizaci v dalších oblastech. Rokem 2000 byla úspěšně dovršena příprava volného pohybu zboží a následně v roce 2006 proběhla i registrace Dohody o službách v rámci WTO, což byl další jasný pozitivní pokrok v integračním vývoji této skupiny.

Mercosur je nyní tedy poměrně hlubokou regionální ekonomickou integrací. Do pozice lídra skupiny se ve WTO staví Brazílie, která je velmi aktivním a iniciativním článkem celé skupiny. Oproti tomu Argentina pravidelně vystupuje v opozici a vyžaduje ústupky, často z ideologických důvodů. Přes všechny složité kompromisy se ale Mercosur nakonec vždy snaží prezentovat společné stanovisko.

Prozatím poslední konferencí Mercosuru bylo jeho setkání ve venezuelském Caracasu. Nejen prezident hostitelské země, Hugo Chávez, si přitom byl velmi dobře vědom toho, že hlavním úkolem, který před touto skupinou zemí stojí, je přesvědčení Paraguaye a Uruguaye, aby stály na straně této oblasti volného obchodu. Další významné setkání skupiny Společného trhu jihu by se mělo odehrát na konci listopadu tohoto roku.

5.2.3. ASEAN (Association of South-East Asian Nations)

Tato skupina je jasně politickou integrací, jejímž jednatelím jmenovatelem je již od svého založení v roce 1967 hrozba komunismu, ale také někdejší spory mezi Indonésií a Malajsií. Postupem času se samozřejmě rozsah agendy této skupiny zemí rozšířil o ekonomickou a sociální sféru, která vedla v průběhu času ke snižování celního zatížení a dalších faktorů vedoucích k ekonomické liberalizaci v regionu.

Na přelomu ledna a února tohoto roku se ve městě Hua Hin, v Thajsku se konal prozatím poslední summit této skupiny. Výsledkem tohoto setkání byla devatenáctistránková deklarace, která znovu-definovala skupinu ASEAN jako „na daných pravidlech stojící komunitu společných hodnot a norem, stabilní a mírový region se sdílenou zodpovědností za společnou bezpečnost, stejně jako otevřenou a do budoucna optimisticky pohlížející skupinu v rámci mezinárodně propojeného světa“. Tyto cíle jsou podle představitelů této integrace dosažitelné pouze v podmínkách výrazné politické a bezpečnostní kooperace.

²³ „About G20“: http://www.g20.org/about_what_is_g20.aspx

²⁴ „Leaders' Statement: The Pittsburgh Summit“: <http://www.pittsburghsummit.gov/mediacenter/129639.htm>

²⁵ www.g20.org

6. Cíle a poslání WTO

Primárními cíli Světové obchodní organizace je uvolňování světového trhu omezováním protekcionismu, poskytnutí prostoru pro obchodní jednání mezi jednotlivými členskými státy a jeho organizace nebo urovnávání obchodních sporů mezi členy. Mezi další cíle patří zvýšení životní úrovně v členských státech, dosažení plné zaměstnanosti, růst reálného důchodu a efektivní poptávky, celkové zvýšení výroby s optimálním využitím světových zdrojů a trvalý rozvoj. Těchto cílů se organizace snaží dosáhnout právě konstruktivním jednáním a vytvářením mnohostranných dohod a závazných pravidel, ale i třeba sledováním a analýzou národních obchodních politik členských států nebo v případě potřeby užší spoluprací s ostatními mezinárodními organizacemi.

Zdroje:

Šroněk I.; *Světová obchodní organizace*, druhé vydání, VŠE Praha, 1999

Štěrbová L.; *Aktuální otázky vývoje Světové obchodní organizace*, VŠE Praha, 2001

Jung Z., Průša M.; *Výsledky Uruguayského kola a jejich význam pro ČR*, ÚMV Praha, 1994

Kalínská E., Petříček V. a kol.; *Mezinárodní obchod I.*, VŠE Praha, 2005

Žák M. a kol.; *Velká ekonomická encyklopedie*, Linde, Praha, 1999

Samuelson P. A., Nordhaus W. A.; *Ekonomie*, Svoboda, Praha, 1992

Cihelková E. a kol.; *Světová ekonomika. Nové jevy a perspektivy*, C. H. Beck, Praha, 2006

Světová obchodní organizace; www.wto.org

Ministerstvo průmyslu a obchodu; www.mpo.cz

Zpravodajský server Hospodářských novin; www.ihned.cz

Další informace:

Ministerstvo zahraničních věcí; www.mzv.cz

Oficiální portál pro podporu a export; www.businessinfo.cz

Institut pro evropskou politiku; www.europeum.org

Global Exchange; www.globalexchange.org/campaigns/wto/

Public Citizen; www.citizen.org/trade/wto/

Diplomová práce: Walter, J.: *Role WTO při odstraňování zaostalosti rozvojových zemí*, diplomová práce, VŠE, 2009

Top partneři

Generální partner
Modelu OSN

Hlavní partner
Modelu OSN

Model NATO is co-sponsored by
the North Atlantic Treaty Organization

Hlavní partner
Modelu NATO

British Embassy
Prague

Generální partner
Modelu EU

Nizozemské velvyslanectví

Hlavní partner
Modelu EU

Zastoupení
Evropské komise
v České republice

Univerzitní partner

Partner zahájení

Obecní dům

Partner jednání

Dodavatelé služeb

profimedia.cz

KONICA MINOLTA
efektivně tiskne a tiskne

AUTO ZRUCKÝ
DEALER NISSAN

MOTOROLA

Hasičská vzájemná
pojišťovna, a.s.

Mediální partneři

RESPEKT

ÚSTAV
MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ
PRAHA

INSTITUTE
OF INTERNATIONAL RELATIONS
PRAGUE

Evropské
noviny

THE PRAGUE POST

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Asociace pro mezinárodní otázky využívá zpravodajství z databází ČTK, jejichž obsah je chráněn autorským zákonem. Přepis, šíření, či další zpřístupňování tohoto obsahu či jeho části veřejnosti, a to jakýmkoliv způsobem, je bez předchozího souhlasu ČTK výslovně zakázáno.

Copyright (2003) The Associated Press (AP)-všechna práva vyhrazena. Materiály agentury AP nesmí být dále publikovány, vysílány, přepisovány nebo redistribuovány.

Zpracoval: Kateřina Pljaskovová

Redakční úprava: Lucie Bednářová, Daniela Zrucká

Grafická úprava a tech. spolupráce: David Petrbok

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky pro potřeby XIII. ročníku Pražského modelu OSN.

© AMO 2009

Model OSN

Asociace pro mezinárodní otázky, Žitná 27, 110 00 Praha 1

Tel./fax: +420 224 813 460, e-mail: model.osn@amo.cz, IČ: 65 99 95 33

»www.amo.cz« »www.studentsummit.cz«